(इंग्रजी भाषेत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद.)

(२०१९) १ एस सी आर ८१२

श्रीमती भीमाबाई महादेव कांबेकर (मयत), कायदेशीर वारसांमार्फत

विरुद्ध

आर्थर इम्पोर्ट अँड एक्सपोर्ट कंपनी व इतर

(दिवाणी अपील क्रमांक १३३०/२०१९)

३१ जानेवारी २०१९

[न्या. अभय मनोहर सप्रे आणि न्या. आर. सुभाष रेड्डी]

फेरफार (नोंदबदल) :

फेरफार नोंदी – पुराव्यात महत्त्व – असे मत व्यक्त करण्यात आले की: महसुल अभिलेखात जमिनीसंदर्भातील फेरफार मालकी हक्क निर्माण करत नाही किंवा संपुष्टात आणत नाही – त्याला मालकी हक्कावर कोणताही पूर्वग्रह असलेला पुरावा मूल्यही नाही – फेरफार केवळ त्या व्यक्तीस जमिनीचा महसूल भरण्यासाठी सक्षम करते, ज्याच्या बाजूने फेरफार नोंद मंजूर झाली – अपील फेटाळले.

सावरनी (श्रीमती) विरुद्ध इंदर कौर (१९९६) **६ एससीसी २२३ : [१९९६] ५ पुरवणी. एससीआर १६५;** बलवंत सिंग व इतर विरुद्ध दौलत सिंग (मयत) त्यांचे कायदेशीर वारसांमार्फत व इतर , **(१९९७) ७ एससीसी १३७;** नरसम्मा व इतर विरुद्ध कर्नाटक राज्य व इतर, **(२००९) ५ एससीसी ५९१ : [२००९] ४ एससीआर ९२९** – यावर प्रकरणांवर भिस्त ठेवली.

विधी निर्णय संदर्भ

(१९९६)	**५ पुरवणी**	**एससीआर १६५**	**भिस्त ठेवली**	**परिच्छेद ८**
(१९९७)	**७**	**एससीसी १३७**	**भिस्त ठेवली**	**परिच्छेद ८**
(२००९)	**४**	**एससीआर ९२९**	**भिस्त ठेवली**	**परिच्छेद ८**

दिवाणी अपिलीय अधिकारक्षेत्र : दिवाणी अपील क्र. १३३०/२०१९.

मुंबई येथील उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र. ६२३५/२०११ मध्ये पारित केलेल्या न्यायनिर्णय व आदेशाविरुद्ध.

शेखर नाफडे, श्याम दिवाण, वरिष्ठ वकील, महेश अग्रवाल, यतीन शाह, गौरव गोयल, अभिकल्प प्रताप सिंह, मिस. एस. लक्ष्मी अय्यर, प्रतीक रूसिया, मिस.आस्था मेहता, ई. सी. अग्रवाला, मनीष शर्मा, श्रीमती मयुरी रघुवंशी, विजोम रघुवंशी, प्रणय राज सिंग,मिस. समिक्षा, मिस. दीपा एम. कुलकर्णी, निशांत रमाकांतराव कातनेश्वरकर,

मिस. आशा गोपाळन नायर, उपस्थित पक्षकारांचे वकील.

न्यायालयाचा न्यायनिर्णय न्यायमूर्ती अभय मनोहर सप्रे यांच्याद्वारा देण्यात आला.

१. अनुमती मंजूर.

२. हे अपील मुंबई येथील उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्रमांक ६२३५/२०११ मध्ये ३०.०९.२०११ रोजी पारित केलेल्या अंतिम न्यायनिर्णय व आदेशाविरोधात आहे, ज्यामध्ये उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशाने याचिकाकर्त्याने दाखल केलेली उपरोक्त रिट याचिका फेटाळली.

३. या अपीलात अंतर्भूत असलेला छोटा वाद मान्य करण्यासाठी काही तथ्ये खाली दिली आहेत, ज्यांचा उल्लेख करणे आवश्यक आहे.

४. हा वाद, जो या अपीलाद्वारे या न्यायालयात पोहोचला आहे आणि जो एका पक्षकाराच्या विनंतीवर आधारित आहे, तो वादातीत जमिनीशी संबंधित महसुल अभिलेखातील नोंदींशी संबंधित आहे.

५. हा वाद अधीक्षक, भूमी अभिलेख न्यायालयातून सुरू झाला. त्यानंतर अपीलाद्वारे तो उपसंचालक, भूमी अभिलेख यांच्याकडे गेला. त्यानंतर तो राज्य सरकारकडे पुनरावलोकनासाठी पाठविण्यात आला आणि अखेर उच्च न्यायालयात रीट याचिकेच्या माध्यमातून उच्च न्यायालयासमोर दाखल केला गेला, ज्यामध्ये आक्षेपित आदेश पारित

झाला आणि त्यामुळे याचिकाकर्त्यांनी या न्यायालयात विशेष अनुमतीच्या माध्यमातून प्रस्तुत अपील दाखल केले.

६. पक्षकारांच्या विद्वान वकिलांचे म्हणणे ऐकले.

७. पक्षकारांचे हक्क निश्चित करताना एखादी जमीन आणि त्याचे कायदेशीर मूल्याशी संबंधित महसुल अभिलेखातील फेरफाराच्या प्रश्नावरील कायदा या न्यायालयाच्या अनेक निर्णयांद्वारे स्पष्टपणे मांडला गेला.

८. या न्यायालयाने सातत्याने नमूद केले आहे की महसूल अभिलेखातील जमिनीसंदर्भातील फेरफार त्या जमिनीवरील मालकी हक्क निर्माण करत नाही किंवा संपुष्टात येत नाही, तसेच त्याला मालकी हक्कावर कोणतीही अनुमानात्मक मूल्य नाही. फेरफार केवळ त्या व्यक्तीस जमिनीचा महसूल भरण्यासाठी सक्षम करते, ज्याच्या बाजूने फेरफर नोंद मंजूर झाली. (पहा **सवर्णी (श्रीमती) विरुद्ध इंदर कौर**, (१९९६) ६ एससीसी २२३, **बलवंत सिंग आणि इतर विरुद्ध दौलत सिंग (मयत) त्याचे कायदेशीर वारसांमार्फत.,** (१९९७) ७ एससीसी १३७ आणि **नरसंमा आणि इतर विरुद्ध कर्नाटक राज्य आणि इतर.,** (२००९) ५ एससीसी ५९१).

९. उच्च न्यायालयाने रिट याचिका फेटाळताना या न्यायालयाने मांडलेल्या वरील कायद्यावर भिस्त ठेवली आणि आम्हाला उच्च न्यायालयाने मांडलेल्या तर्कशास्त्र आणि

निष्कर्षांशी असहमती व्यक्त करण्यासाठी कोणतेही योग्य कारण आढळत नाही . हे न्याय्य आणि योग्य आहे, ज्यामध्ये हस्तक्षेप करण्याची आवश्यकता नाही.

१०. हे वादातीत नाही की संबंधित जमिनीशी संबंधित दिवाणी खटले पक्षकारांमध्ये न्यायालयात प्रलंबित आहेत. त्यामुळे, प्रस्तुत अपीलात, नोंदी योग्य प्रकारे केल्या गेल्या का आणि कोणाच्या विनंतीवरून केल्या गेल्या यासंबंधी कोणत्याही तथ्यात्मक चौकशीला सुरुवात करणे उचित ठरणार नाही. हे विशेषतः महत्वाचे आहे कारण या नोंदी मालकी हक्क ठरवत नाहीत किंवा कोणत्याही पक्षकाराचा मालकी हक्क संपुष्टात आणीत नाहीत.

११. वरील चर्चेवर आधारित, आम्ही अपीलकर्त्यांचे वरिष्ठ वकील श्री. नाफडे यांनी मांडलेल्या मुद्द्यांवर, जे त्यांच्या म्हणणे नुसार तथ्यांवर आधारित आहेत, विचार करण्यास इच्छुक नाही.

१२. शेवटी, आम्हाला या अपीलमध्ये कोणतीही गुणवत्ता आढळत नाही. त्यामुळे, हे अपील अयशस्वी ठरते आणि ते यथायोग्य फेटाळले जाते.

अपील फेटाळले.

_____

-: अस्वीकरण :-

या न्यायनिर्णयाचा मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही. तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

-XXXXX-